

Doc. Vladimír Škorpil, 100 let od narození zakladatele naší elektromyografie

Jedná se o vynikající osobnost neurověd a zakladatele naší klinické neurofyzologie. Bez znalosti jeho prací o ztrátě nepřímé svalové dráždivosti, o denervačních fibrilacích a rychlostech vedení nervů nelze správně EMG vyšetřit žádné poranění nervů [1]. Jeho osud dokládá zločinnost totalitního fašistického a komunistického režimu. Narodil se 30. 9. 1919 v Rychnově nad Kněžnou. Jako student medicíny byl 17. 11. 1939 z kolejí odvezen gestapem do koncentračního tábora v Sachsenhausenu. Přežil. Nikdy si nenárokoval odškodnění. Po válce v roce 1949 dokončil studium medicíny v Praze. Po práci v Hradci Králové a v Plzni u prof. V. Piňhy se roku 1954 stal neurologem. Titul DrSc. obhájil v roce 1963 a habilitoval se roku 1966. Byl iniciátorem základního neurofyziológického výzkumu v Československé akademii věd (ČSAV) ve Fyziologickém ústavu (1956–1959) u E. Gutmanna. Spolupracoval s P. Hníkem, L. Vyklickým, R. Beránkem a dalšími. Jeho práce o svalových denervačních fibrilacích cituje i nositel Nobelovy ceny J. C. Eccles. Docent Škorpil je zakladatelem naší klinické EMG školy, která vznikala na neurologiích a rehabilitacích ve spolupráci s J. Lesným, B. Drechslerem, V. Jandou, K. Lewitem, Z. Vélem, J. Kredbou a dalšími. Vlastním doklad o tom, že první EMG přístroj byl u nás zkonstruován Výzkumným ústavem zdravotnické techniky a byl do provozu uveden 1957 na rehabilitační stanici na neurologickém oddělení FN Královské Vinohrady V. Jandou a pracovníkem ČSAV V. Škorpilem. Přístroj byl dvoukanálový a měl název „bioskop“.

V roce 1959 přešel V. Škorpil na neurochirurgickou kliniku k Z. Kuncovi. Vděčím mu za svoji kariéru. Když se seznámil s mými studentskými pracemi o EMG, dostal mě v roce 1961 k akademikovi Z. Kuncovi. Vladimír byl drobné postavy, miloval anglický humor a byl nesmírně skromný. Na neuro-

chirurgii v ÚVN jsme spolu vybudovali experimentálně fyziologickou laboratoř, kde jsme zaváděli metody základního elektrofyziologického výzkumu na operační sály. Pacienty jsme museli umísťovat do Faradových klecí, abychom omezili artefakty. V 60. letech 20. století to byla mezinárodní priorita. Dnes patří monitorování funkcí při operacích k samozřejmostem. Naše práce o rychlostech vedení nervů u člověka byly světové priority. Za poslední jsme obdrželi roku 1968 Cenu ministra zdravotnictví. EMG jsme zavedli do všech oblastí a již tehdy jsme používali ke kvantifikaci dekadické počítače. Sestrojili jsme EMG elektrodu, která dovolila u člověka zavést intracelulární mikropipetu a změřit membránový potenciál denervovaného svalu.

V. Škorpil po sovětské okupaci 1968 jako odpůrce totalitního režimu musel odejít z republiky. Totalitní režim tak z republiky podruhé vyhnal vynikajícího člověka, vědce. V letech 1968–1976 pracoval ve Švýcarsku v Bazileji na univerzitní neurologii u prof. H. E. Kaesera jako vedoucí EMG laboratoře. Publikoval a za 10 let udělal asi 20 000 EMG vyšetření. Od roku 1977 působil na neuropatologii v Ciba Geigy, Novartis. Podílel se na úspěchu léku Voltaren. V roce 1984 byl penzionován. Zemřel 30. 11. 2006 ve svých 87 letech. Jeho popel je rozptýlen na zahradě ve švýcarském Oberwil. Ještě v roce 1969 se mi k jeho 50. narozeninám podařilo napsat článek „Doc. MUDr. V. Škorpil, CSc. padesátníkem“ [2]. V monografii Poranění periferních nervů [3] jsem už měl zákaz uvádět jeho jméno. Podařilo se mi však, že je tam citován. V době jeho emigrace jsem se trochu staral o Škorpilovu maminku.

V roce 1959 se oženil s ing. Zorkou, rozenou Mičovou, narozenou 28. 5. 1925, se kterou se seznámil na rehabilitaci u V. Jandy. Později se stala vědeckou pracovnící ve farmaceutickém průmyslu. Byli bezdětní.

Po roce 1989 jsme se s mojí manželkou každoročně se Škorpilovými scházeli. Viděli jsme se ještě v roce 2006, kdy V. Škorpil zemřel. Poté jsme udržovali kontakty se Zorkou, která roku 2018 v 92 letech zemřela. Je obžalobou naší země a obou zločineckých režimů, fašismu a komunizmu, jak se zachovala k svému vynikajícímu synovi. Pojednání o V. Škorpilovi uvádím proto, že výsledky jeho práce musí znát každý elektromyografický pracovník, i když nejsou v databázích. Také jako varování, aby se podobné osudy neopakovaly. Škorpilovy práce lze najít na www.zverinaeduard.cz [4].

prof. MUDr. Eduard Zvěřina, DrSc., FCMA

Literatura

1. Škorpil V. Vztah ztráty nepřímé svalové dráždivosti a nástupu denervačních fibrilací po přerušení n. facialis. *Cesk Slov Neurol N* 1963; 26: 307–310.
2. Zvěřina E. V. Škorpil, CSc. padesátníkem. *Cesk Slov Neurol N* 1969; 32(6): 328.
3. Zvěřina E, Stejskal L. Poranění periferních nervů. Praha: Avicenum 1979.
4. Zvěřina E. Eduard Zvěřina Neurochirurg. [online]. Dostupné z URL: www.zverinaeduard.cz.